

Històries d'escacs

Francesch Vicent

Primer Autor i Mestre dels Escacs Moderns

Educachess

Edita: Balàgium Editors, SL
info@balagium.com
www.balagium.com

info@educachess.org
www.educachess.org

Patrocina: Ajuntament
de Sogorb

Col·labora: Club Ajedrez Alto Palancia

Coordina: Miguel Ángel Malo Quirós

Guió: José Antonio Garzón Roger

Il·lustrador: Daniel Salvador Esteve

Edició: Febrer 2022
ISBN: 978-84-17431-32-7
Dipòsit legal: L.75-2022

Diseny i maquetació
còmic: Daniel Salvador Esteve
www.quematenaldisenador.es

Diseny cobertes
i altra maquetació: Jordi Prió Burgués

Documentació històrica
i guió: José Antonio Garzón Roger

© José Antonio Garzón Roger
Daniel Salvador Esteve
Balàgium Editors, SL

Reservats tots els drets.

Cap part d'aquesta publicació no
pot ser reproduïda, emmagatzega-
da o transmesa per cap mitjà
sense permís de l'editor.

Presentacions

La historia de Segorbe está ineludiblemente unida a la del ajedrez desde que uno de nuestros segorbinos más ilustres, D. Francesch Vicent, reescribiera las normas del juego-ciencia en el siglo XV. Su obra marcó un antes y un después y propició el nacimiento del ajedrez moderno con la introducción de una figura clave, la reina.

Un personaje tan destacado que marcó un hito en la historia del ajedrez merece todos los honores y así lo demuestra día a día el Club de Ajedrez Alto Palancia con su labor en pro de la difusión y el conocimiento de este deporte entre los habitantes de la comarca. Y así lo demuestra también el Ayuntamiento de Segorbe con su firme compromiso de reivindicar la figura de tan ilustre segorbino y apoyar iniciativas tan interesantes como esta.

El Club de Ajedrez Alto Palancia presenta ahora, con mucha ilusión y mucho esfuerzo, este cómic que cuenta la vida y el legado de Francesch Vicent de una forma amena, original y muy atractiva, sobre todo, para la infancia y la juventud. Y en esta iniciativa, como no podía ser de otra manera, también colabora el Ayuntamiento de Segorbe, fiel a su compromiso de reivindicar siempre la figura de Francesch Vicent.

Os deseo que este cómic plante la semilla y el interés por el deporte del ajedrez, puesto que mejora la memoria, la creatividad, la lógica, y la concentración, entre otros muchos beneficios.

¡Feliz lectura!

Mª Carmen Climent

Alcaldesa de Segorbe

Representació gràfica de Sogorb en la segona meitat del segle XV, extret d'un antic gravat.

El repte de plasmar en un còmic la vida i el llegat de Francesch Vicent, sogorbí universal, clau en el naixement i l'expansió dels escacs moderns, era a priori un desafiament de gran complexitat. En el meu cas, que he dedicat a Vicent diverses monografies, nombrosos articles i capítols de llibres, poder resumir, incorporant els últims assoliments de la recerca, tot això en un còmic, ha suposat una tasca extraordinària.

Considero necessari agrair a Miguel Ángel Malo la immensa labor, impagable, desenvolupada durant molts anys amb Vicent i la seva herència com a epicentre. Treballar amb ell i amb Daniel Salvador ha estat una experiència molt gratificant el fruit de la qual compartim avui, gràcies a l'Ajuntament de Sogorb.

Acostar-nos, en aquest format i llenguatge, a Vicent i el seu celebèrrim llibre, el Sant Greal dels Escacs, ens ha exigít el major rigor i cura. Per això, com el propi còmic assenyala, s'ha intentat suplir les llacunes que presenta la biografia del *segorbino amb la major versemblança possible.

Veuran que el còmic està estructurada en 4 parts. La infància de Vicent a Sogorb (1), la plenitud de la seva vida a València (2), el corol·lari de la qual és la publicació del seu llibre en 1495, el primer tractat d'escacs moderns. La seva etapa italiana (3), sota el mantell protector de la família Borja, on serà professor d'escacs de Lucrecia, està jalonada amb la seva contribució a l'expansió internacional dels escacs moderns, a través del llibre de *Damiano (Roma 1512). En l'última part (4), recorrem de forma *célere els cinc segles transcorreguts des de llavors. La seva veritat i grandesa només ha pogut arrabassar-la-hi al destí a través de complexes obres de recerca, que han possibilitat el seu reconeixement actual. Recuperat el contingut del llibre en 2005, no renunciem a la troballa del propi incunable, que va inaugurar l'Edat Moderna del rei dels jocs.

El còmic té, com de pas, diverses capes o nivells de lectura. Així, mostra el reglament antic i modern, la gènesi dels canvis, recuperant conceptes i vocables històrics avui perduts. Per ell desfilen, cobren vida en el tauler de la vida, personatges coneguts com els poetes de *Scachs d'amor*, el Papa Borja i els seus fills, grans dames renaixentistes, insignes homes de la il·lustració i prestigiosos bibliòfils.

El noble jugo tantes vegades vilipendiat per altres disciplines com el cinema, la publicitat o la literatura, té en aquest petit còmic el seu rescabament: cada posició triada té un sentit, és un motiu de culte o un homenatge. És tasca del lector percebre aquests matisos.

Finalment, aquesta obra ens compel·leix a no escatimar esforços per a *vindicar la figura i aportacions de Vicent, *antemural dels Escacs Moderns, extraordinari mestre i primer docent del *Axedres de la Dama*. L'home que va codificar i va donar al món la nova manera de jugar, que avui practiquem diàriament milions de jugadors d'escacs per tot el món.

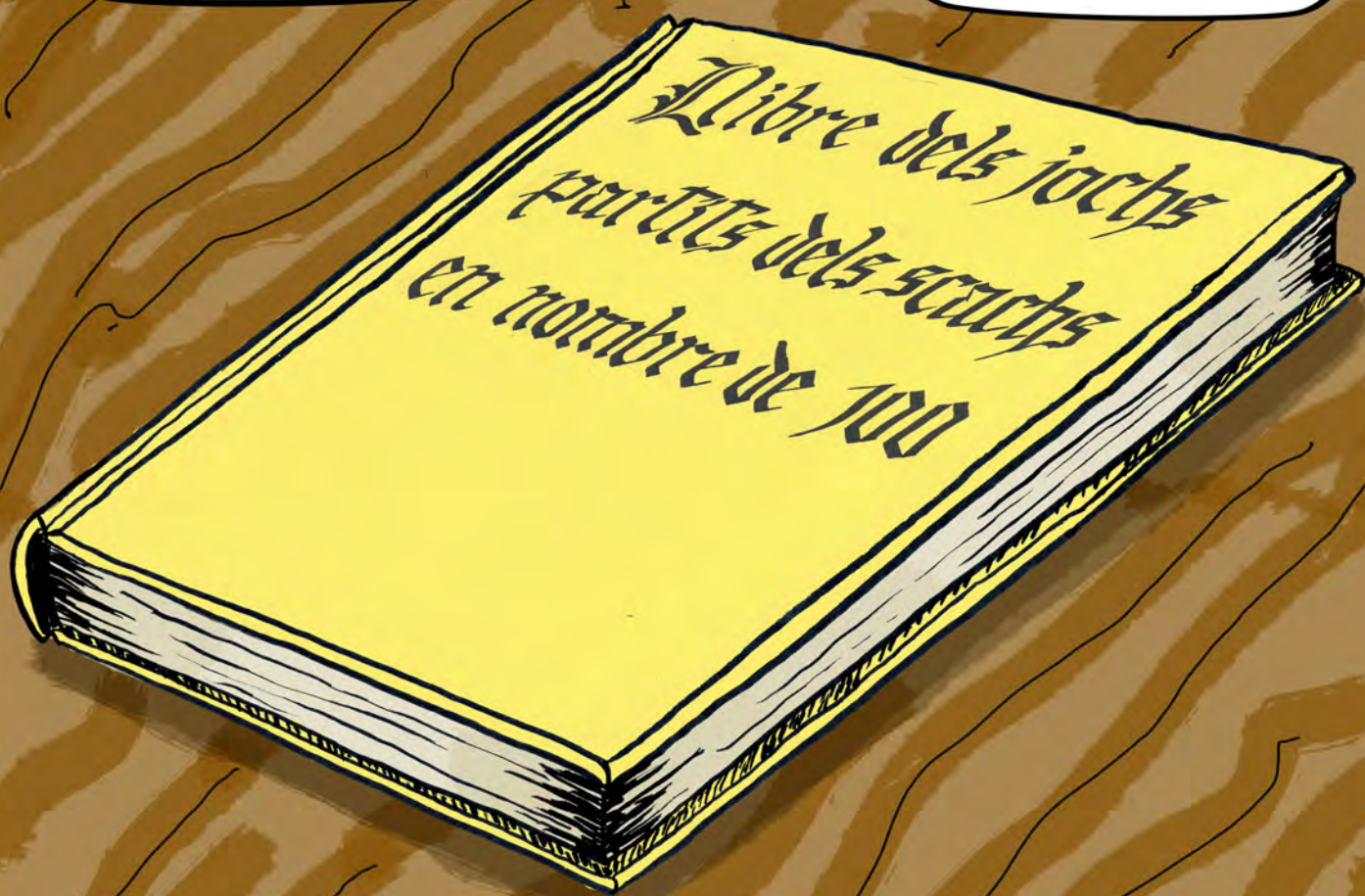
José Antonio Garzón

VALÈNCIA, 15 DE MAIG 1495
CASA DEL LLIBRETER PERE TRINCHER.

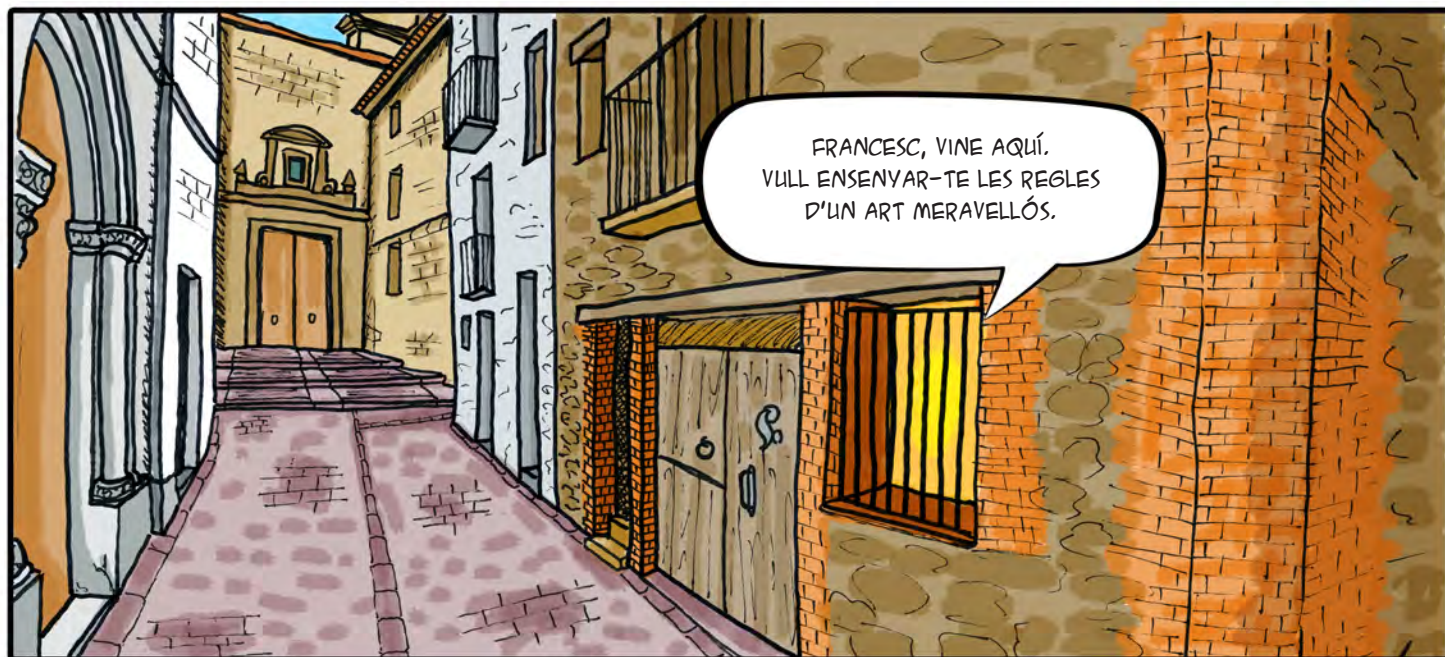
VICENT, JA HO TENIM.
TAL COM VAM DIR, HEM
FET SERVIR ELS TIPLUS
GÒTICS DE LOPE DE ROCA.

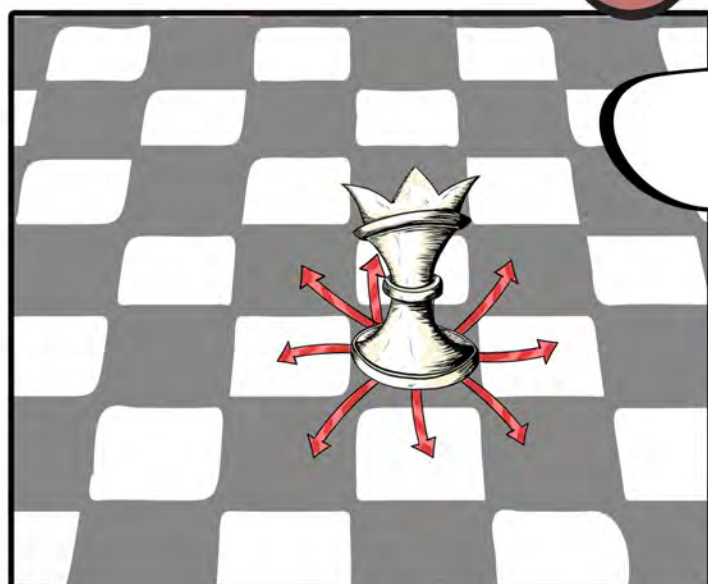
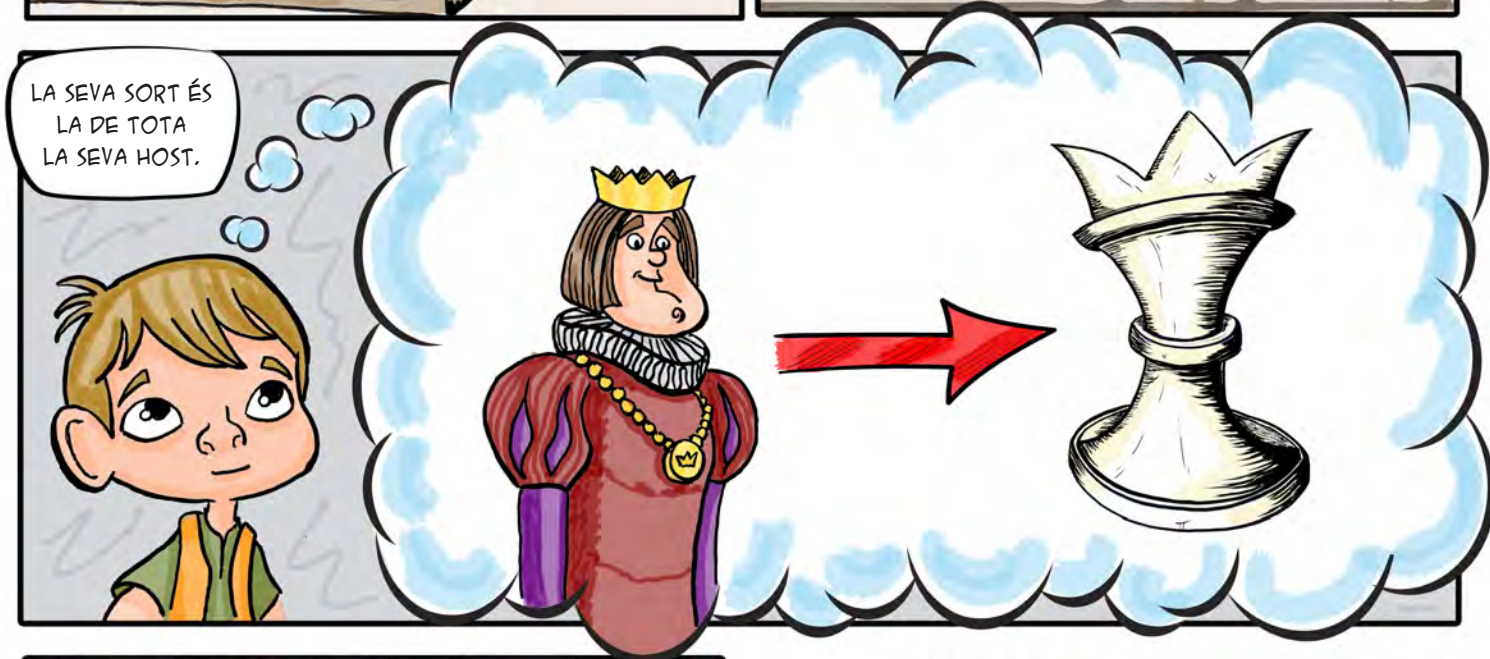
MOLTES GRÀCIES, PERE.
UNA GRAN FEINA.

I ARA,
ENDAVANT LES ATXES
PER ALS NOUS ESCACS!

SOGORB, SEGONA MEITAT DEL SEGLE XV.

ES MOLU CASA A CASA, COM VOL,
EN TOTES DIRECCIONS.

AL SEU COSTAT SE SITUA LA "REYNA".

DE TOTA MANERA, ELS MILLORS JUGADORS L'ANOMENEN
PREFERENTMENT "ALFERZA"*, JA QUE ERA UNA PEÇA MASCULINA
QUAN ELS ÀRABS VAN DUR L' "AXEDRES" A LA NOSTRA TERRA.

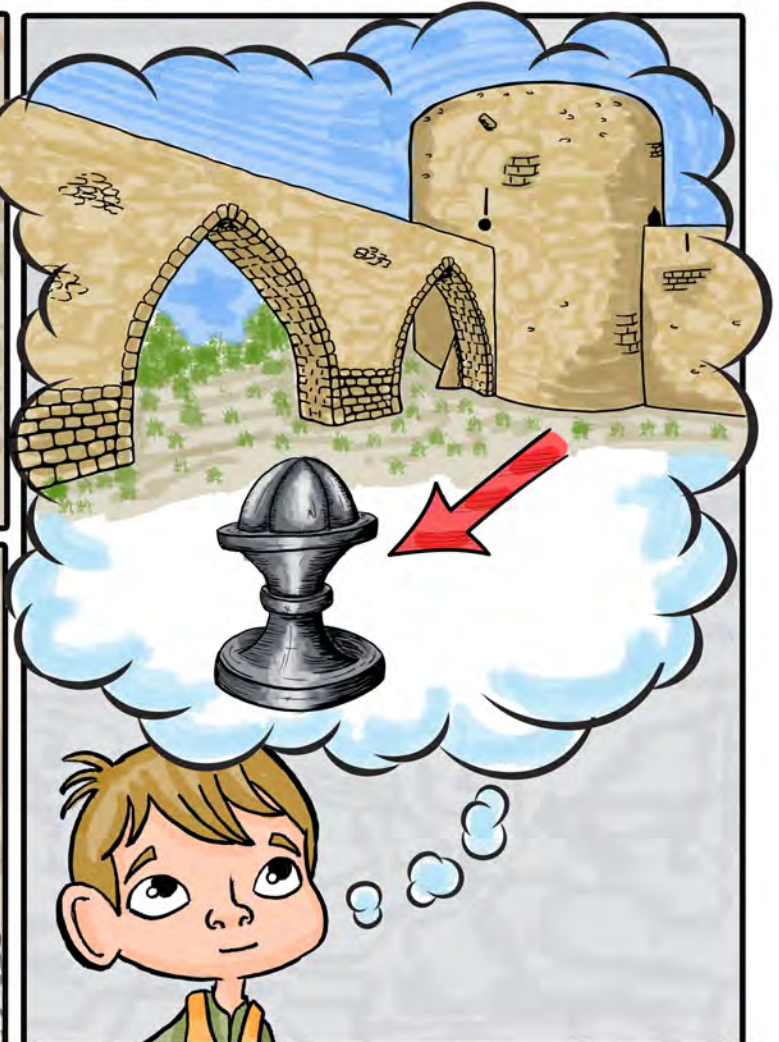
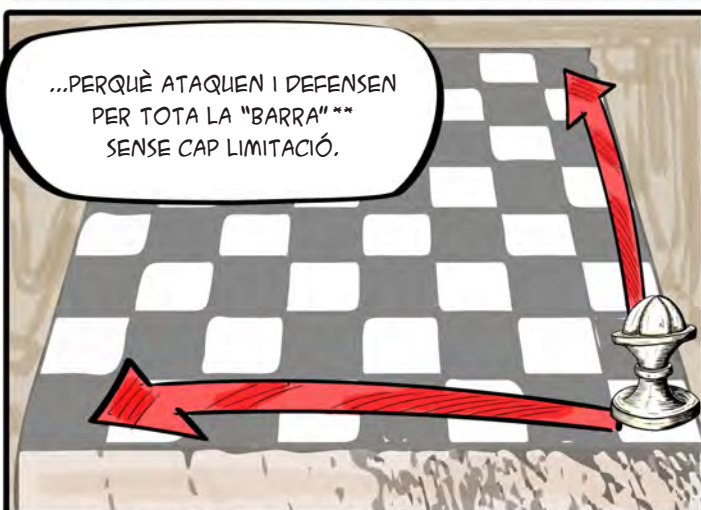
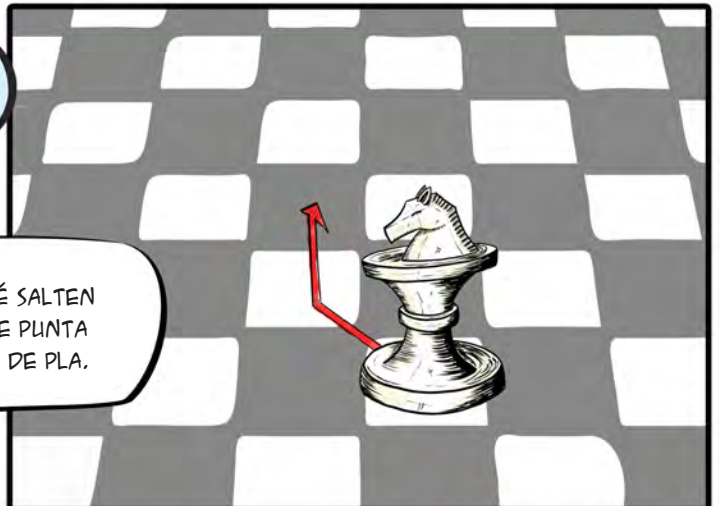

TOT SEGUIT SE SITUEN
ELS "ORFILS" **...

...QUE ES MOUEN
SALTANT DUES
CASES DE PUNTA,
EN "SOSQUINO".

* ROCHS : TORRES.

** BARRA : COLUMNA I TAMBÉ FILA.

ELS MÉS HUMILS SÓN ELS "ESCACS POPULARS",
ELS PEONS.

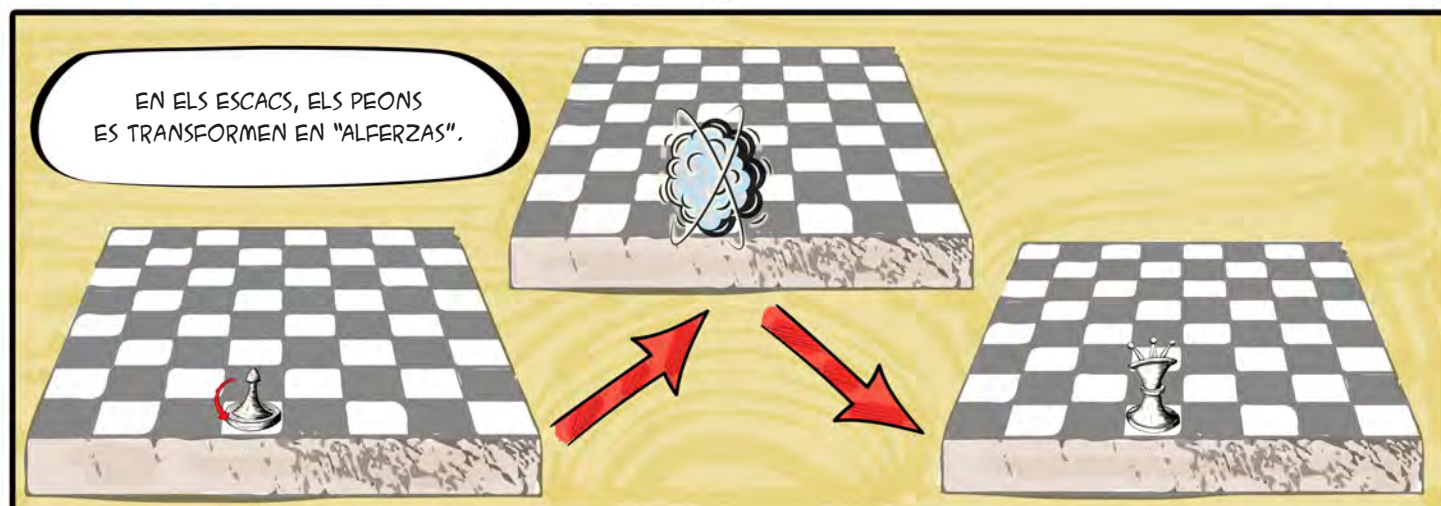

I PUGEN CASA A CASA
PER LA BARRA.

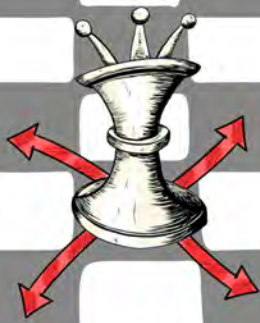

AIXÒ PASSA EN UN ALTRE
JOC, QUE ANOMENEM
"MARRO" I QUE A CASTELLA
ANOMENEM "ALQUERQUE".

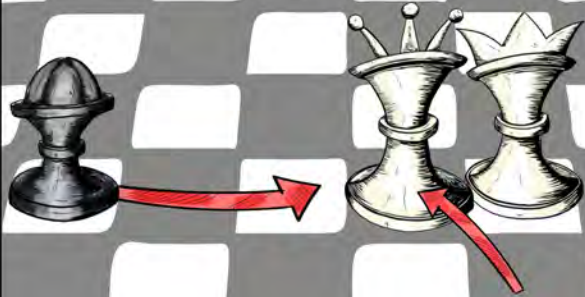
EN ELS ESCACS, ELS PEONS
ES TRANSFORMEN EN "ALFERZAS".

ENCARA NO
T'HE EXPLICAT
EL MOVIMENT
D'AQUESTA PEÇA,
QUE NOMÉS ES
MOU UNA CASA
DE PUNTA,
EN DIAGONAL.

TOT PROTEGINT EL REI
DELS "ROCHS".

TAN LLARG VIATGE
I TAN POC PREMI!

ET DIRÉ QUE L' "ALFERZA" TÉ
EL PRIVILEGI D'UN SALT DE DUES
CASELLES, PERÒ NOMÉS LA PRIMERA
VEGADA QUE ES MOU.

AIXÒ EM FA RECORDAR QUE T'HE
D'EXPLICAR QUE L'OBJECTIU DEL JOC
ÉS FER "SUS MAT" ** AL REI ADVERSARI.
AQUESTA ACCIÓ ACABA LA PARTIDA.
PER AIXÒ, QUAN UNA PEÇA FA "SUS" ***
AL REI, L'HA D'AVISAR I EL MONARCA
HA D'ATENDRE AQUEST AVÍS, TOT
CANVIANT DE CASA, COBRINT-SE O
CAPTURANT LA PEÇA. SI RES D'AIXÒ
ÉS POSSIBLE, HI HA "SUS MAT" I LA
PARTIDA S'ACABA.

UNA ALTRA REGLA
IMPORTANT ÉS
QUE ALLÒ TOCAT S'HA
DE MOURE, I QUE CAP
JUGADOR POT FER
DUES "TRETES" ***
CONSECUTIVES.

I EL MÉS IMPORTANT,
FRANCESC, COM A LA VIDA,
S'HAN D'ACCEPTAR
LES ALEGRIES I LES PENES,
LES VICTÒRIES I LES
DERROTES.

* SUS MAT : ESCAC I MAT.

** SUS : ESCAC.

*** TRETES : MOVIMENTS.

AL CAP D'UNS DIES...

FRANCESC, ETS MOLT PETIT
PER OPINAR SOBRE REGLES
MOLT ANTIGUES, QUE SEGONS SEMBLA
VAN SER CONCEBUDES A L'ÍNDIA.

NO ENTENC
EL MOVIMENT DE
LA "REYNA".
SI ÉS VORA EL REI,
EL SEU PODER HAURIA
DE SER MOLT
MÉS GRAN.
NO T'HO SEMBLA,
PARE?

AVIAT VIUREM A VALÈNCIA,
ON HI HA ELS MILLORS JUGADORS DEL REGNE.
SEGUR QUE T'ENSENYARAN MOLT MÉS BÉ
QUE NO PAS JO LES LLEIS I LA HISTÒRIA
D'AQUEST JOC MÀGIC.

QUI SAP SI ALGUN DIA ARRIBARÀS
A SER UN MESTRE...

VALÈNCIA, 29/6/1475

BERNAT, QUINA TERTÚLIA MÉS ENTRETINGUDA LA D'AQUESTA NIT! ENTRE INTEL·LECTUALS I POETES, DÉU N'HI DO COM DESTACA EL JOVE FRANCESC AMB EL JOC DELS ESCACS.

SÍ, I AIXÒ QUE FRANCÍ DE CASTELLVÍ ÉS UN ESCAQUISTA EXPERIMENTAT.

NARCÍS VINVOLES

BERNAT FENOLLAR

FRANCESC VICENT

FRANCÍ DE CASTELLVÍ

FRANCÍ, FIXA'T EN AQUEST PROBLEMA. ESCAC I MAT AMB DOS PEONS ARRELI.

MOLT BÉ, FRANCESC. ETS UN GRAN ESCAQUISTA. ON HAS APRÈS A JUGAR AIXÍ?

DE PETIT, QUAN VIVIA A SOGORB, ME'N VA ENSENYAR EL MEU PARE...

FRANCESC!!!

QUE VINDRÀS AQUESTA MATINADA A VEURE LA CONJUNCIÓ PLANETÀRIA?

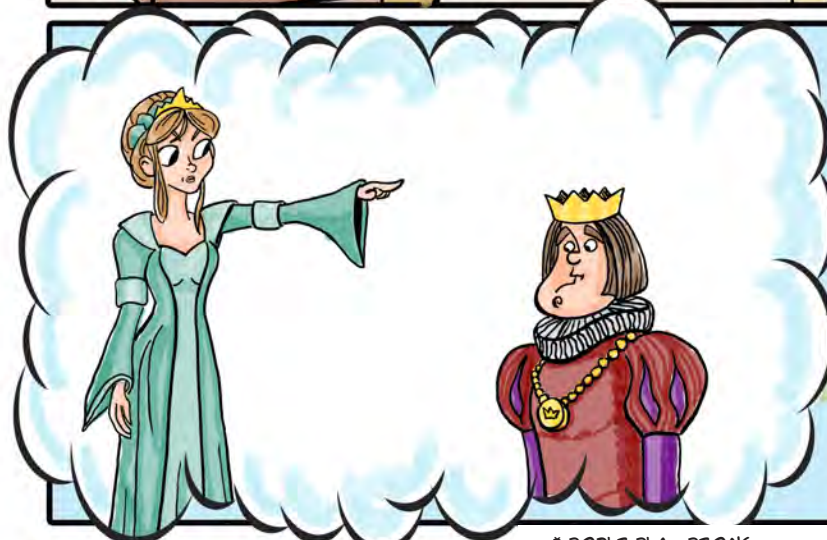
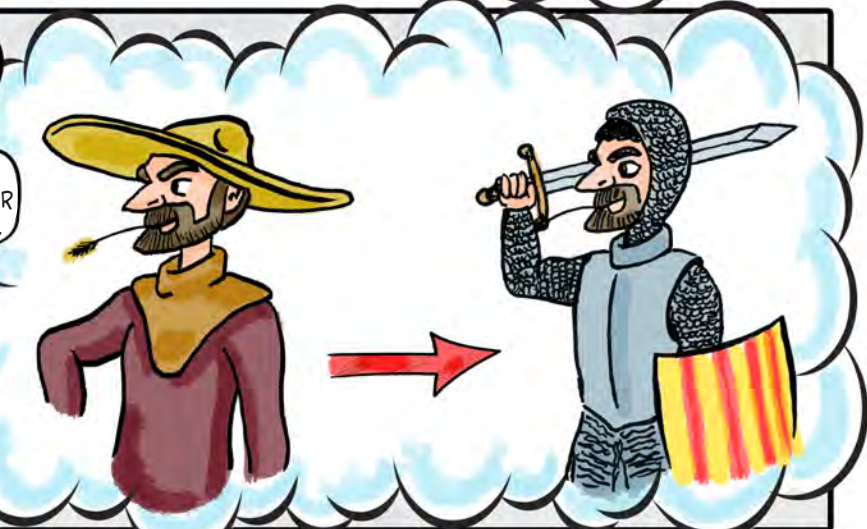
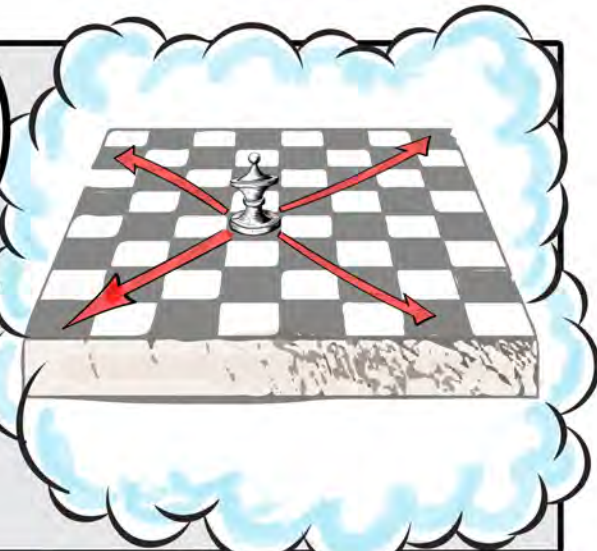
SÍ, ÉS CLAR. DES D'ON L'ANIREM A VEURE?

ESTIMAT AMIC, ANIREM A VEURE-LA DES DE DALT DEL MICALET.

AQUELLA MATEIXA NIT,
CAP A QUARTS DE CINC...

LES ROGES EQUIVALEN A LES BLANQUES I LES VERDES A LES NEGRES.

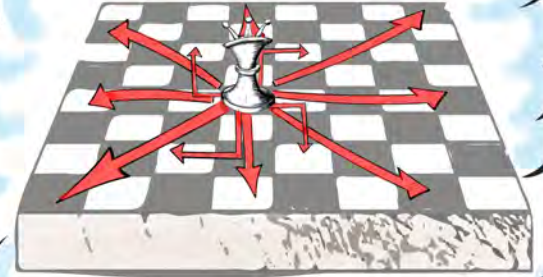

* POBLE PLA : PEONS.

** PASSAR SENS BATALLA : CAPTURA AL PAS.

LA NOSTRA PROPOSTA ÉS MOLT SENZILLA. LA DAMA TINDRÀ EL PODER DE MOURE'S PER TOT EL TAULER AMB ELS MOVIMENTS DE TOTES LES PECES.

AQUEST ÉS UN PODER IMMENS, GAIREBÉ ABSOLUT, L'ÚNICA LIMITACIÓ DEL QUAL SÓN ELS CONFINES DEL TAULER.

TAMBÉ COM EL CAVALL?

NO, SERIA TERRORÍFICA. PODRIA FER ESCAC I MAT ELLA SOLA.

N'HI HAURÀ PROU QUE APLEGUI EL MOVIMENT ORDINARI DE TOTES LES PECES, TRET DEL CAVALL. AIXÍ AUGMENTA MOLTÍSSIM EL SEU PODER I NO ES TORNA INGOVERNABLE.

QUE AIXÍ SIGUI.

COM TITULAREM EL POEMA?

*Din que la Regina regne
així com tots sinó Cavall*

AIXÍ QUEDA ESCRIT!!!

EN DIREM... ESCACS D'AMOR!!!

1490...

FRANCESC, DES QUE VAM ESCRIURE ESCACS D'AMOR, AMB EL PAS DELS ANYS, T'HAS ADONAT QUE A VALÈNCIA I, PEL QUE M'HA EXPLICAT FRANCÍ*, EN TOTA LA CORT D'ARAGÓ...

...NOMÉS ES JUGA A L' "AXEDRES DE LA DAMA" AMB LES NORMES QUE VAM FIXAR EN EL POEMA?

SÍ, ME N'HE ADONAT. SEMBLA QUE L'ANTIC JOC QUE VAN DUR ELS ÀRABS A LES NOSTRES TERRES HAGI DESAPAREGUT.

HAURIES DE PREPARAR UNA OBRA TÈCNICA PER TAL DE CONSOLIDAR I FIXAR LES REFORMES DEL JOC.

A CASA CONSERVO FORÇA MANUSCRITS AMB QÜESTIONS IMPORTANTS SOBRE EL JOC I ALTRES VARIANTS, COM ÉS ARA COMENÇAR EL JOC AMB DUES DAMES JA FETES.

AL LLIBRE HI INCLOURÉ AQUELLES NORMES QUE S'HAN CONSOLIDAT AMB LA PRÀCTICA, COM ÉS ARA LA PROMOCIÓ DEL PEÓ EN DAMA, QUE VA SER UNA DE LES QÜESTIONS QUE MÉS MALDECAPS ENS VA DONAR.

SÍ, AQUESTA QÜESTIÓ ÉS IMPORTANT.

LA TINC RESOLTA FENT QUE LA CORONACIÓ SIGUI POSSIBLE ENCARA QUE HI HAGI LA DAMA ORIGINAL.

AMIC, T'HE PORTAT FINS AQUI PERQUÈ CONEGUISSIS ELS MILLORS IMPRESSORS DE VALÈNCIA I LES TÈCNiques MÉS MODERNES. SÓN DELS POCs EN TOT EL REGNE QUE TENEN UNA IMPREMTA COM LA DE GUTENBERG.

SÓN LOPE I PERE.

IMPRENTA

LOPE DE ROCA

PERE TRINCHER

HOLA, SOC FRANCESC.

HOLA, BERNAT JA ENS HA COMENTAT PER SOBRE LA GRAN IDEA QUE PORTEU. PASSEU I US ENSENYAREM EL NOSTRE TALLER.

IMPRENTA

* FRANCÍ DE CASTELLVÍ VA SER MAJORDOM I CONSELLER ÍNTIM DEL REI FERRAN EL CATÒLIC, COM A MÍNIM ENTRE 1476 I 1497.

AQUÍ TENIM LA PREMSA, QUE ÉS LA QUE ENS AJUDA A ESTAMPAR LES FORMES EN EL PAPER.

LES TINTES AMB QUÈ S'ESCRIU A MÀ NO SERVEIXEN PER A LA IMPREMTA. AQUESTES ESTAN DESENVOLUPADES A PARTIR DE PIGMENTS OLIOSOS MÉS SEMBLANTS ALS OLIS DELS PINTORS.

L'OBJECTIU ÉS QUE ES FIXIN QUAN PRESSIONEM ELS TIPUS CONTRA EL PAPER A LA PREMSA.

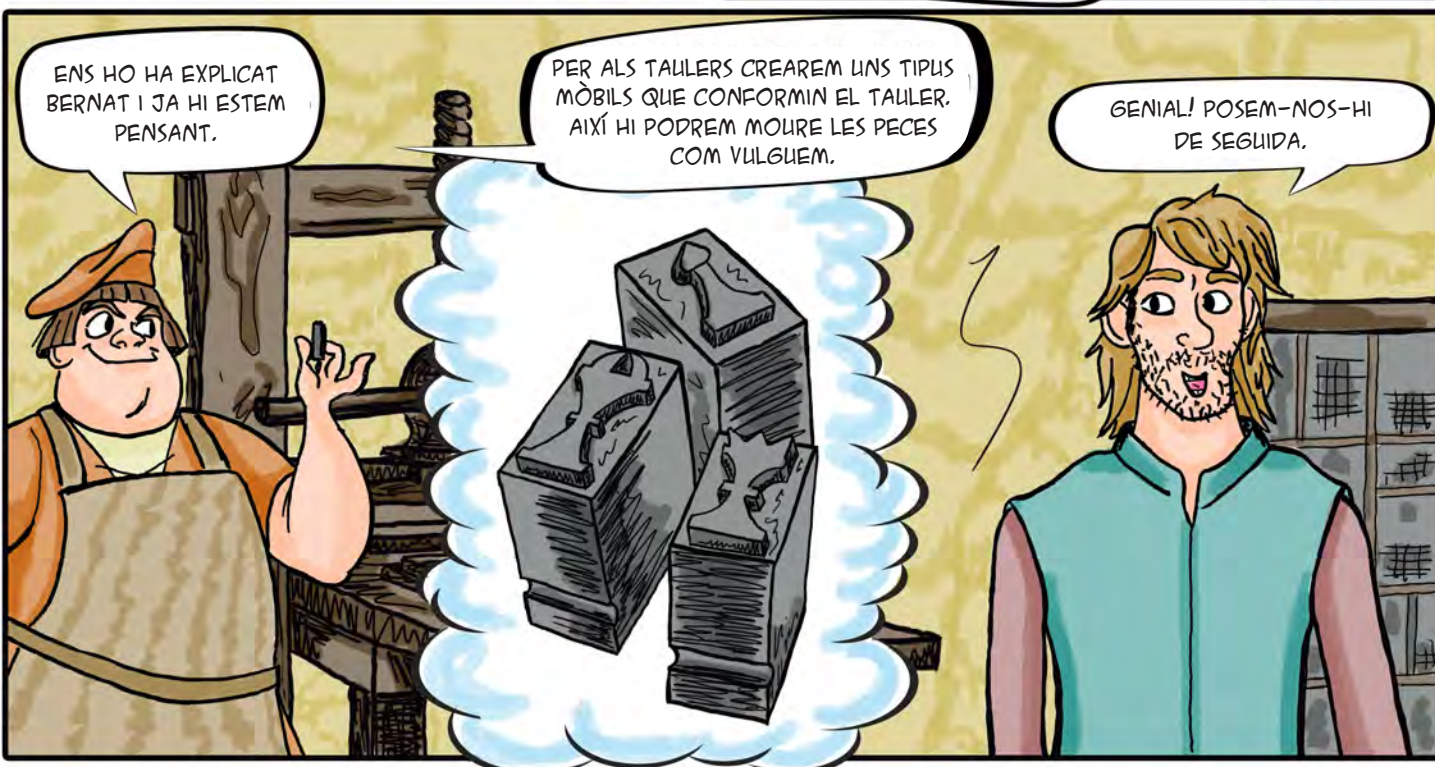
I AQUÍ TENIM ELS TIPUS MÒBILS AMB QUÈ COMPONEM ELS TEXTOS.

I COM REPRODUÏU LES IMATGES?

MITJANÇANT LA TÈCNICA DE LA XILOGRAFIA GRAVEM LES IL·LUSTRACIONS SOBRE FUSTA, I LES POSEM A LA PREMSA COM UN TIPUS MÒBIL, PERÒ MÉS GRAN.

PERÒ EL MEU LLIBRE TRACTARÀ SOBRE ESCACS, CONCRETAMENT 100 PROBLEMES SOBRE EL NOU JOC DE L' "AXEDRES DE LA DAMA".

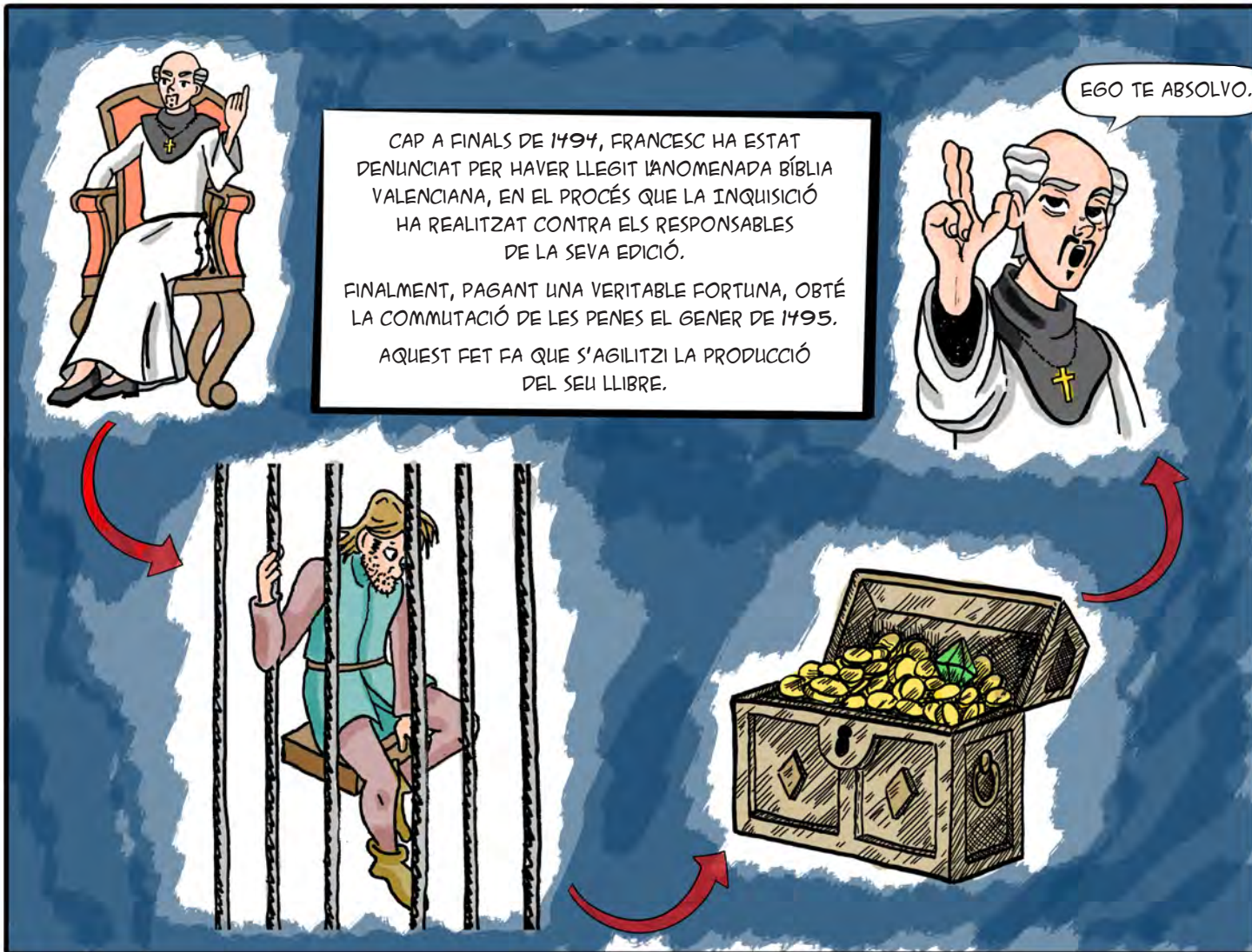

ENS HO HA EXPLICAT BERNAT I JA HI ESTEM PENSANT.

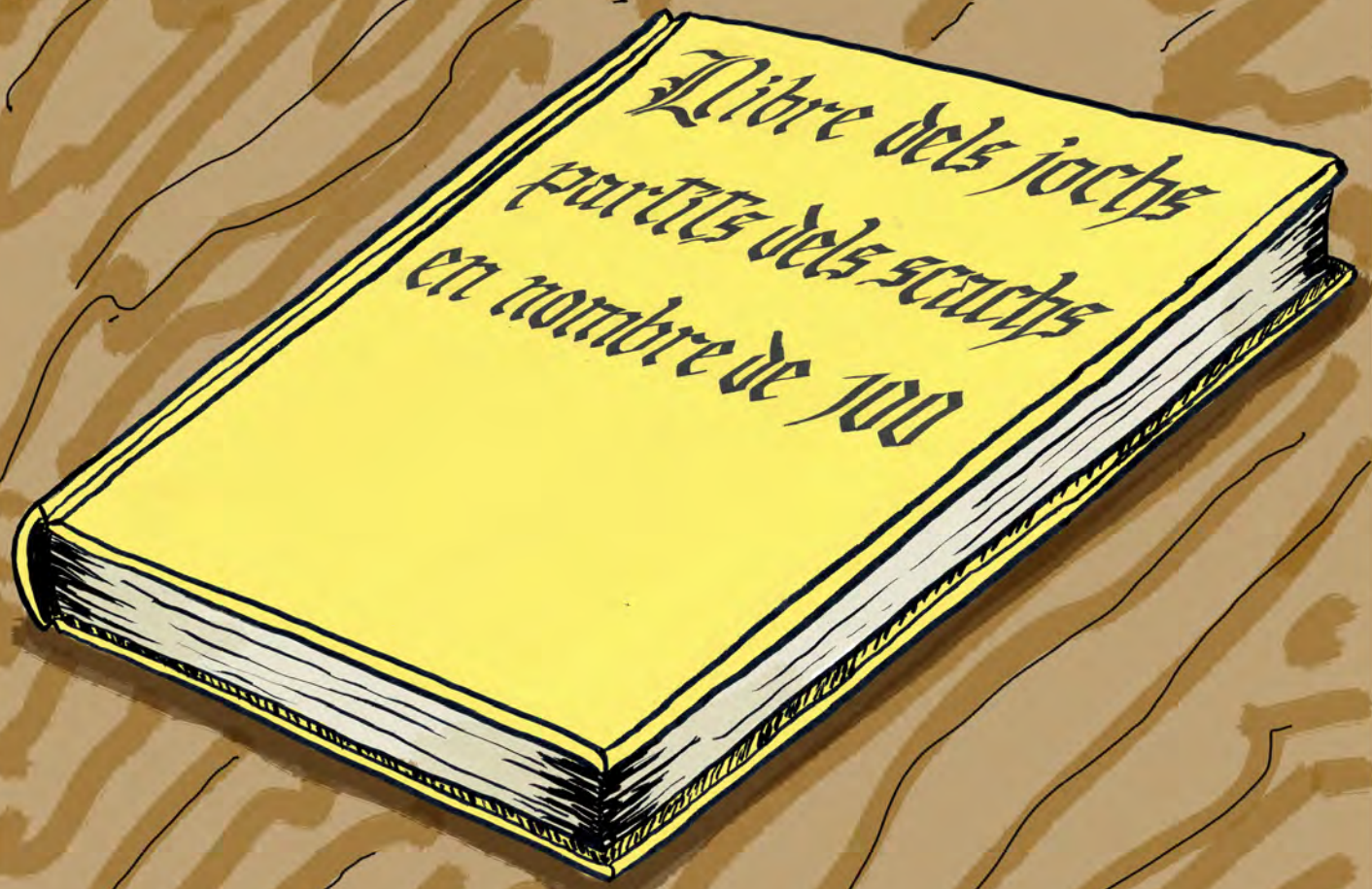
PER ALS TAUERS CREAREM UNS TIPUS MÒBILS QUE CONFORMIN EL TAUER. AIXÍ HI PODREM MOURE LES PECES COM VULGUEM.

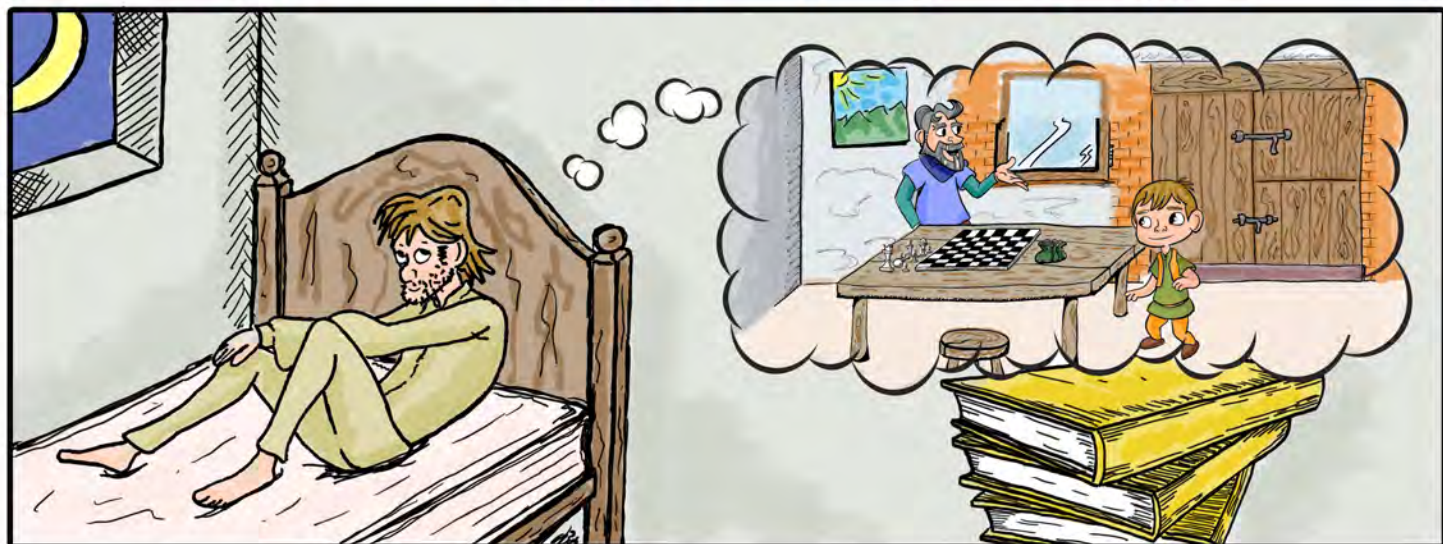
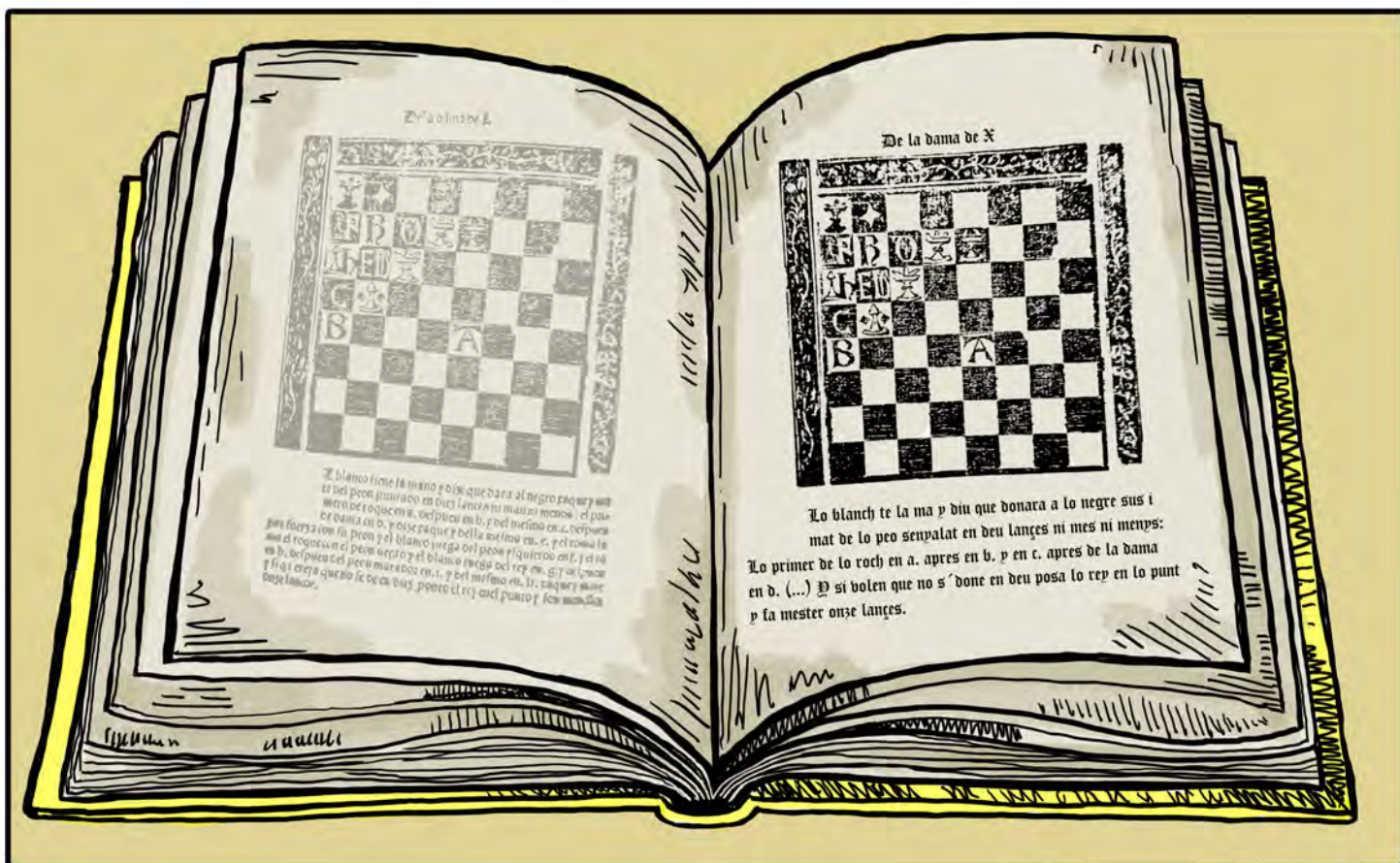
GENIAL! POSEM-NOS-HI DE SEGUIDA.

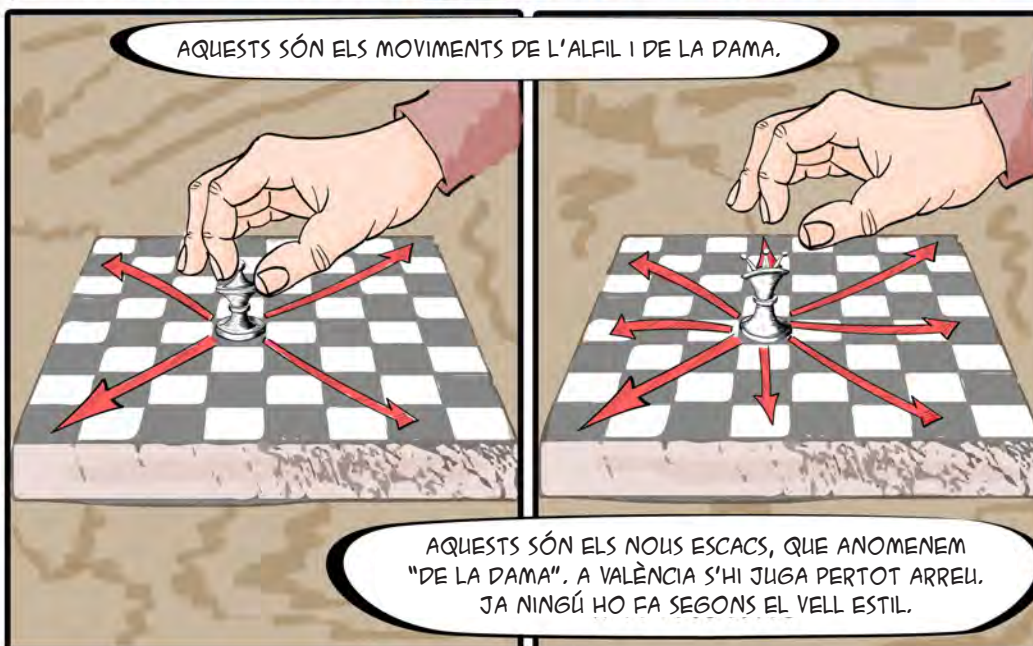

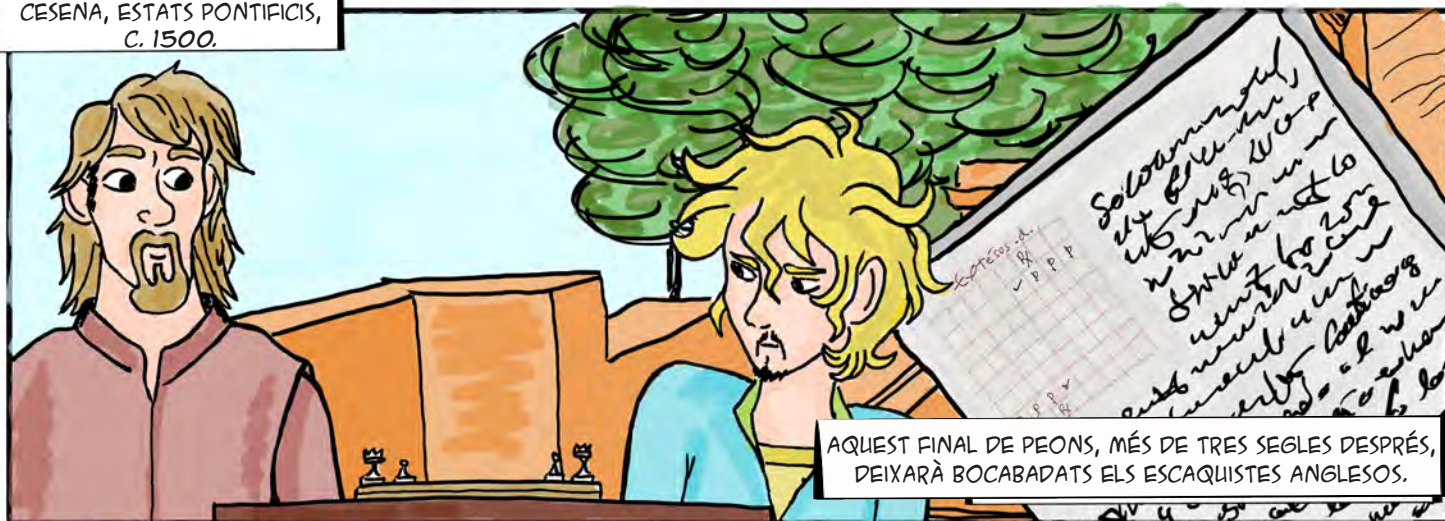
* LES LLACUNES QUE PRESENTA LA BIOGRAFIA DE VICENT HAN ESTAT SUPERTES D'UNA MANERA VERSEMBLANT.

CESENA, ESTATS PONTIFICIS,
C. 1500.

AQUEST FINAL DE PEONS, MÉS DE TRES SEGLES DESPRÉS,
DEIXARÀ BOCABADATS ELS ESCAQUISTES ANGELOSOS.

LA IDEA D'AQUESTA PARTIDA ÉS
QUE, MALGRAT LA IGUALTAT APA-
RENT, GUANYA EL JUGADOR A QUI
TOCA MOURE. LA CLAU ÉS QUE ARA
CADA PEÓ ES POT TRANSFORMAR
EN DAMA. EN UNA SOLA JUGADA ES
BARREGEN DUES REVOLUCIONS:
LA FEMENINA I LA SOCIAL.

UNA IDEA SUBVERSIVA
QUE ENALTIRÀ EL POBLE
PLA.

JA SAPS, SENYOR MEU, QUE ELS ESCACS
SÓN COM LA MATEIXA VIDA. TOTS SOM
UN REI EN LA NOSTRA VIDA I UN PEÓ
EN LA DELS ALTRES.

LI HE PARLAT DE TU A MA GERMANA
LUCRÈCIA. ET VOL CONÈIXER. POTSER
PODRIES ENSENYAR-LI LES REGLES,
ENCANTS I MERAVELLES D'AQUEST JOC.
LA SEVA CUNYADA, ISABELLA D'ESTE*, ÉS
UNA GRAN ENTUSIASTA DELS ESCACS.

ISABELLA D'ESTE? EM SEMBLA QUE ÉS
MARQUESA DE MÀNTUA. PROBABLEMENT
ALLÍ ENCARA JUGUEN ALS ANTICS ESCACS.

MESTRE, ENSENYA'M
MÉS JUGADES DEL JOC,
SOBRETOT LES SORTIDES,
PERQUÈ NO ÉS FÀCIL
ORIENTAR-SE AMB LES
NOVES REGLES.

VICENT LI ENSENYA
L'OBERTURA QUE
DESPRÉS SERÀ
CONEGUDA COM A
GAMBIT DE DAMIÀ I QUE
PERMET MOSTRAR LES
NOVES POSSIBILITATS
DE LA DAMA I DE
L'ALFIL.

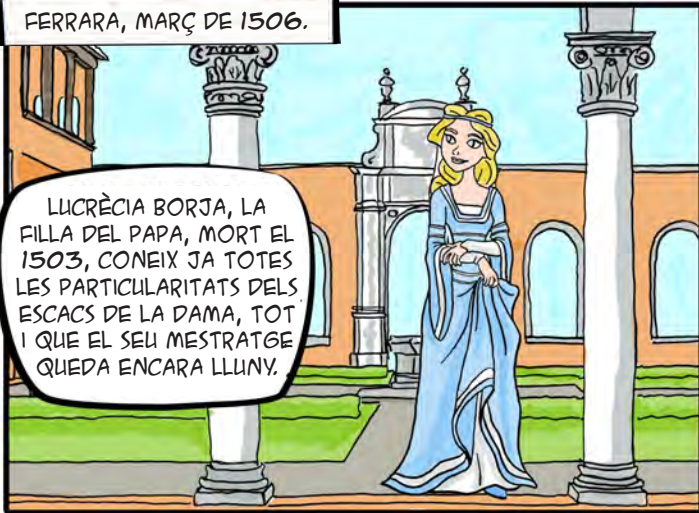
* 1.E4 E5 2.CF3 F6 3.CXE5 FXE5 4.DH5+

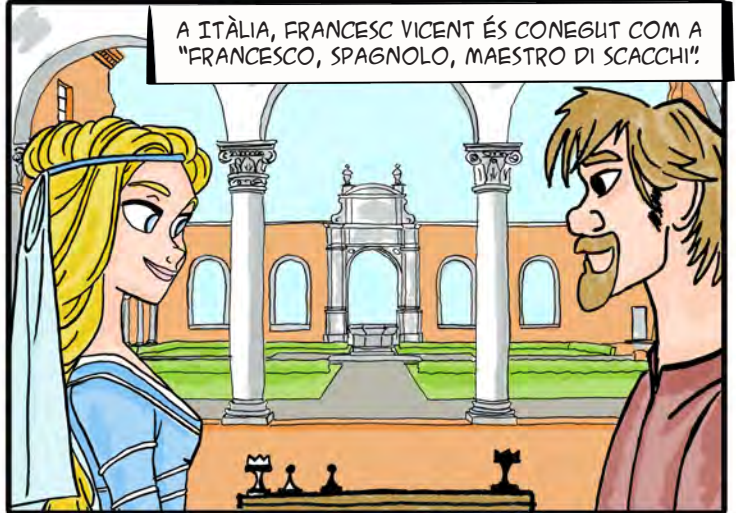
* UN ANYS MÉS ENDAVANT, EL MATEMÀTIC LUCA PACIOLI TENIA LA INTENCIÓ DE DEDICAR-LOS UN LLIBRE SOBRE ELS JOCS, INCLOSOS ELS ESCACS, A ELLA I EL SEU MARIT, FRANCESC GONZAGA.

FERRARA, MARÇ DE 1506.

LUCRÈCIA BORJA, LA FILLA DEL PAPA, MORT EL 1503, CONEIX JA TOTES LES PARTICULARITATS DELS ESCACS DE LA DAMA, TOT I QUE EL SEU MESTRATGE QUEDA ENCARA LLUNY.

A ITÀLIA, FRANCESC VICENT ÉS CONEGUT COM A "FRANCESCO, SPAGNOLO, MAESTRO DI SCACCHI".

MAESTRO FRANCESCO, CREUS QUE PODRIA ENFRONTAR-ME AMB GARANTIES A LA MEVA CUNYADA?

AQUESTA CERTESA, SENYORA MEVA, NOMÉS LA TINDREM QUAN ESTIGUEU UNA DAVANT DE L'ALTRA. DE TOTA MANERA, EN AQUEST JOC CAL ACOSTUMAR-SE AL PLAER DE VÈNCER I AL REGUST AMARG DE LA DERROTA.

ROMA, 1512

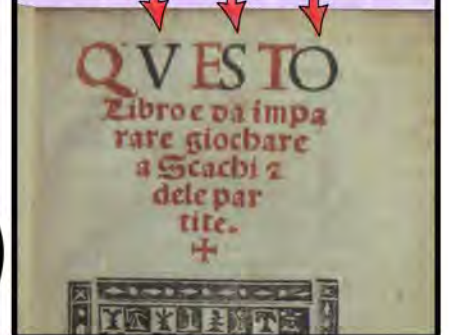
ES PUBLICA UN LLIBRE QUE SERÀ UN VERITABLE BESTSELLER. ÉS OBRA D'UN MISTERIÓS AUTOR PORTUGUÈS QUE DIU ANOMENAR-SE "DAMIANO". DE FET, TOTS ELS PROBLEMES I LES SUBTILSSES PROVENEN DEL LLIBRE DE VICENT I DELS SEUS MANUSCRITS.

ROMA, 1518

EN LA PORTADA DE LA SEGONA EDICIÓ DEL LLIBRE DE DAMIANO*, SEMBLA QUE S'HI HA INTRODUÏT UN MISSATGE EN CLAU, QUE DEVIA AMAGAR LA VERITABLE PATERINITAT DEL MATERIAL TÈCNIC DEL DAMIANO.

V S O
VICENT SCRIPTOR OPERUM
(VICENT ÉS L'AUTOR DE L'OBRA)

ROMA, 1524

DESCONEIXEM EL LLOC I LA DATA DE LA MORT DE VICENT. EN LA PORTADA DE LA TERCERA EDICIÓ DEL DAMIANO, S'HI INDICA QUE HA ESTAT REVISADA PELS MILLORS JUGADORS, LA QUAL COSA SUGGEREIX QUE AQUESTA TASCA NO L'HA POGUDA REALITZAR EL VERITABLE AUTOR. AIXÒ FA SUPOSAR QUE DEVIA MORIR ABANS D'AQUESTA DATA (1524).

EL GRAVAT UTILITZAT EN LES PORTADES DEL DAMIANO A PARTIR DE 1524, AMB LA REFERÈNCIA A UN RELIGIÓS I UN HUMANISTA O CORTESÀ, FA PENSAR EN UNA AUTORIA MANCOMUNADA DE L'OBRA: POTSER UN RELIGIÓS PORTUGUÈS I EL PROPI VICENT.

VICENT, 500 ANYS DESPRÉS.

LA TRAGÈDIA ÉS INGÈNITA AL LLIBRE DE VICENT. AVUI EN DIA NO HI HA CAP EXEMPLAR CATALOGAT DE L'OBRA QUE VA CANVIAR LA HISTÒRIA DELS ESCACS.

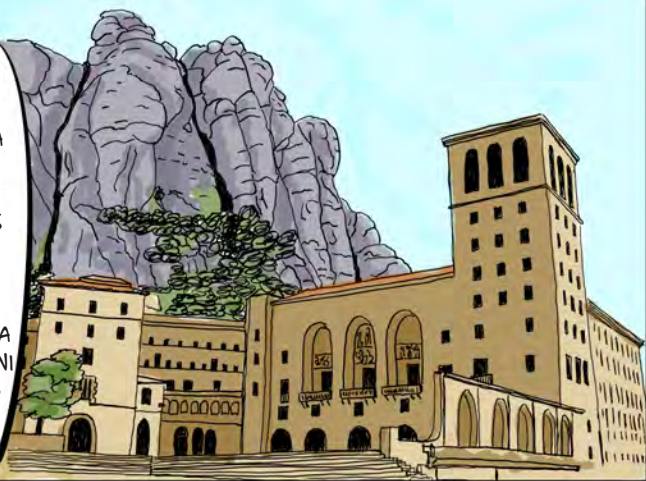
LA SEVA VERITAT I GRANDESA NOMÉS HA POGUT SER RECONEGUDA GRÀCIES A LES COMPLEXES INVESTIGACIONS QUE HAN IMPULSAT, AMB GRAN SACRIFICI PERSONAL, GRANS ESTUDIOSOS, LA FEINA DELS QUALS ARA RESUMIREM.

JOSE A. GARZÓN

ABADIA DE MONTSERRAT (BARCELONA), DARRERIES DEL SEGLE XVIII.

UN EXEMPLAR PERFECTAMENT DESCRIT ES TROBAVA A LA FAMOSA BIBLIOTECA DE L'ABADIA. AIXÍ HO RECULLEN ELS PRIMERS REPERTORIS SOBRE ELS INCUNABLES* IBÈRICS A PARTIR DE 1795 I, ANTERIORMENT, UNA CARTA QUE JOSEP VEGA ADREÇA A JOAN ANTONI MAIANS, DATADA EL 15 DE NOVEMBRE DE 1783.

AGOST 1799

...EN LA MEVA VISITA A L'ABADIA DE MONTSERRAT VAIG REVISAR ONZE INCUNABLES, ENTRE ELS QUALS UN TRACTAT D'ESCAPS EN QUÈ, EN LA MAJOR PART DE DIAGRAMES, APAREIXIA LA LLEENDA "DE LA DAMA"....

GASPAR MELCHOR DE JOVELLANOS

JOSÉ VARGAS PONCE

LA VERSIÓ OFICIAL INDICA QUE L'OBRA PODIA HAVER ESTAT DESTRUÏDA DURANT L'INCENDI QUE VA PATIR LA BIBLIOTECA A CAUSA DE L'ASSALT DE LES TROPEES FRANCESSES EL 1811.

DE TOTA MANERA, AVUI SABEM QUE MOLTS INCUNABLES ES VAN SALVAR I VAN ANAR REINTEGRANT-SE A LA BIBLIOTECA DE MONTSERRAT DURANT LES PRIMERES DÈCADES DEL SEGLE XX.

* ANOMENEM INCUNABLES ELS LLIBRES IMPRESOS DURANT EL SEGLE XV.

EL LLIBRE EN POS DEL INCUNABLE PERDIDO (2001) TREU A LA LLUM L'IMPORTANT EPISODI DE LA VENDA D'UN EXEMPLAR DE L'OBRA DE VICENT...

BARCELONA, 1913

EL VENEDOR ÉS EL MISTERIÓS LLIBRETER SALVADOR BABRA...

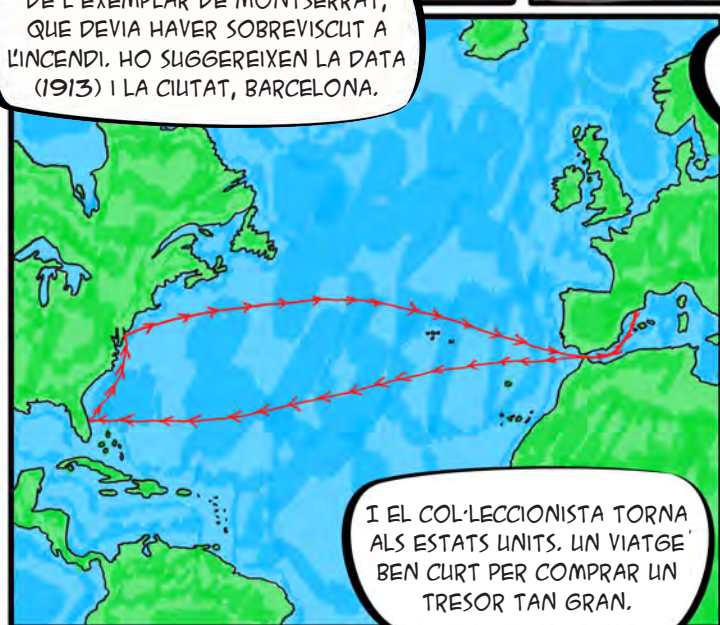
...QUE, A MÉS DEL LLIBRE DE VICENT, TAMBÉ VA POSSEIR DUES PÀGINES DE LA BÍBLIA VALENCIANA I UN EXEMPLAR DE L'EDICIÓ PRÍNCEPS DE TIRANT LO BLANCH (VALÈNCIA, 1490).

UN MISTERIÓS COL·LECCIONISTA AMERICÀ ARRIBA EN VAIXELL PER COMPRAR UN LLIBRE DE TOT JUST 20 CM.

ÉS PROBLEMA QUE ES TRACTI DE L'EXEMPLAR DE MONTSERRAT, QUE DE VIA HAVIA SOBREVIVIT A L'INCENDI. HO SUGGEREIXEN LA DATA (1913) I LA CIUTAT, BARCELONA.

I EL COL·LECCIONISTA TORNA ALS ESTATS UNITS. UN VIATGE BEN CURT PER COMPRAR UN TRESOR TAN GRAN.

LA VENDA ÉS SEGURA I COMPTA AMB TESTIMONIS D'HONRADESA PROVA DA.

A NEBEA (1912) S'ACREDITA QUE SALVADOR BABRA VA TENIR RELACIÓ COMERCIAL AMB JOHN G. WHITE, DE CLEVELAND, PROPIETARI DE LA BIBLIOTECA PRIVADA MÉS IMPORTANT DEL MÓN I, PER TANT, CANDIDAT A SER EL MISTERIÓS COMPRADOR.

UN ALTRE PROBLEMA COMPRADOR, O POSSEÏDOR POSTERIOR, ÉS GUSTAVUS ADOLPHUS PFEIFFER, JA QUE ESTÀ ACREDITAT QUE VA ADQUIRIR UN MANUSCRIT MEDIEVAL QUE EL 1912 TENIA BABRA. SI FOS AIXÍ, LA PISTA DEL LLIBRE DE VICENT ES PERD DESPRÉS DE LA SEVA MORT EL 1953.

2005

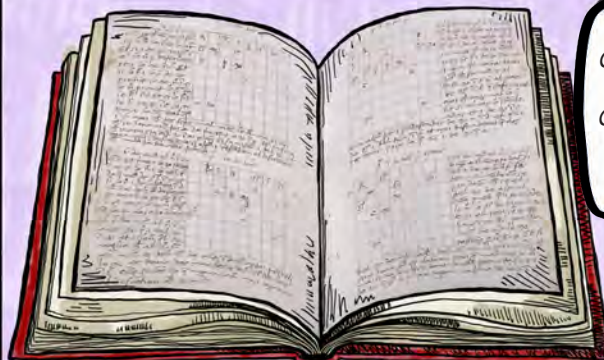
CINC SEGLES DESPRÉS,
EN EL LLIBRE
"EL REGRESO DE FRANCESC VICENT"...

...ES VA ACREDITAR EL CONTINGUT DEL
LLIBRE DE VICENT, ELS SEUS 100 PARTITS,
PRESENTS EN EL MANUSCRIT DE CESENA.

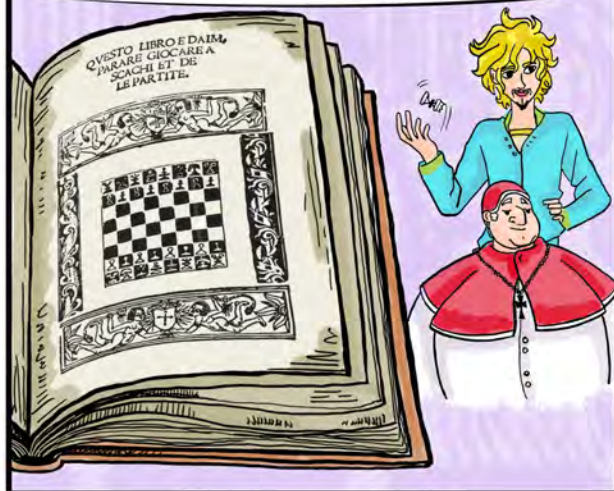
ÉS PROBABLE QUE L'HAGUÉS ESCRIT VICENT EN L'ÈPOCA QUE VA VIURE A ITÀLIA.
EN DIVERSOS PROBLEMES PERVIU LA REDACCIÓ ORIGINAL DE VICENT
EN VALENCIÀ.

*Dif' op' d' los fets nat mes lo n' ma si no i
c' s' a dona m' p' os ar dar p' uerpio lo p' i g' et la p' ma*

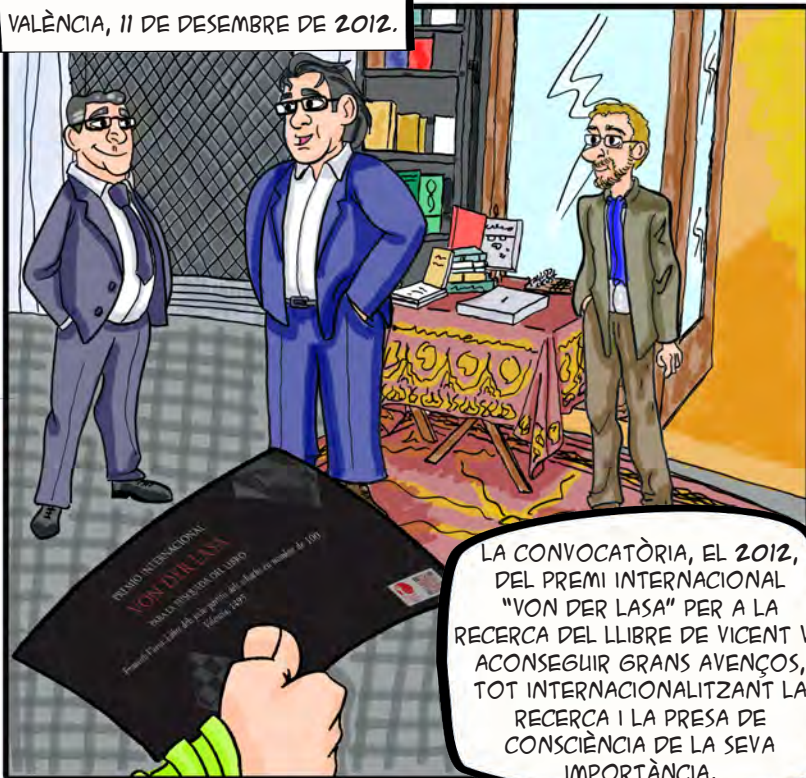

EN EL MANUSCRIT
DE CESENA TROBEM EL
CONTINGUT TÈCNIC DEL LLIBRE
DE DAMIANO, LA QUAL COSA
CONFIRMA LA PARTICIPACIÓ DE
VICENT EN LA CREACIÓ DEL
LLIBRE, COM A FONT
PRINCIPAL O POTSER ÚNICA.

SEGONS ELS NOUS DESCOBRIMENTS, EL
GRAVAT DE LA PRIMERA EDICIÓ DEL LLIBRE DE
DAMIANO VINCULA L'OBRA AMB L'ENTORN DEL PAPA
BORJA, EL SEU FILL CÈSAR I L'IMPRESSOR DEL SEU
METGE GASPAR TORRELLA.

VALÈNCIA, 11 DE DESEMBRE DE 2012.

LA CONVOCATÒRIA, EL 2012,
DEL PREMI INTERNACIONAL
"VON DER LASA" PER A LA
RECERCA DEL LLIBRE DE VICENT VA
ACONSEGUIR GRANS AVENÇOS,
TOT INTERNACIONALITZANT LA
RECERCA I LA PRESA DE
CONSCIÈNCIA DE LA SEVA
IMPORTÀNCIA.

AVUI SABEM DEL CERT QUE
ELS LLIBRES POSTERIORES DE
LUCENA (1497) I DAMIANO (1512) SÓN
TRADUCCIONS DEL LLIBRE DE VICENT.

PERÒ LA PÀGINA MÉS BONICA ENCARA S'HA D'ESCRUIRE. UN COP
RECUPERAT EL CONTINGUT DEL LLIBRE, QUEDA PENDENT LA
TROBADA FÍSICA AMB EL MÍTIC INCUNABLE, LA JOIA IMPRESA, EL SANT
GREAL DELS ESCACS, ESCRIT PEL SOGORBÍ FRANCESC VICENT.

FI

ARC DE LA VERÒNICA,
UN DELS ACCESSOS A LA CIUTAT DE SOGORB
DURANT EL SEGLE XV.

Aquests còmics s'acompanyen de diverses activitats lúdiques i educatives, relacionades amb el contingut històric o de ficció presentat. A més, s'hi poden incorporar informacions i orientacions pedagògiques.

Aquestes propostes s'agrupen en els dos documents següents en format pdf, amb la finalitat de facilitar-ne les posteriors actualitzacions i ampliacions.

Lúdiques

Sèrie de passatemps, com ara sopes de lletres, mots encreuats, activitats de relacionar, trobar diferències, exercicis de memòria...

A més, es proposen alguns reptes escacístics del còmic *Francesch Vicent*.

<https://bit.ly/3p6K1Te>

Educatives

Activitats per a treballar diferents competències, basades en els continguts de les històries dels còmics.

<https://bit.ly/3p8jO6F>

L'ús dels còmics fomenta en l'alumnat l'interès per la lectura.

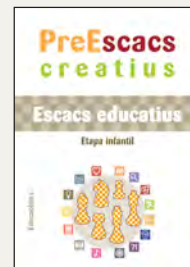
A més, aquestes propostes estan dissenyades tant per a fer-ne un ús individual com per a formar part de les activitats dels projectes d'**escacs educatius** d'*Educachess*, que es mostren a la columna de l'esquerra.

Una proposta gamificada o un repte que comença amb una narració situa l'alumnat en un context d'aprenentatge i el motiva a participar-hi, ja que es genera un aprenentatge basat en les experiències i les emocions.

El projecte *Educachess* facilita la implementació dels **escacs educatius** als centres escolars, des de l'etapa d'infantil, mitjançant activitats transversals que permeten treballar de manera transdisciplinària continguts curriculars, competències bàsiques, habilitats emocionals i valors.

Aquest projecte incorpora els **contes** a l'etapa infantil i els **còmics** a les següents etapes educatives, ja que els elements narratius ambienten les activitats d'**escacs educatius**.

El llibre del professor de cada projecte conté les propostes per a cadascuna de les tipologies d'activitats. Algunes d'aquestes, per a primària o secundària, s'han dissenyat a partir dels còmics de la col·lecció *Històries d'escacs*.

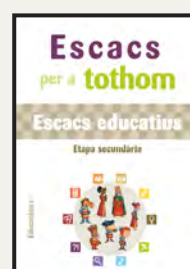
Etapa Infantil

<https://bit.ly/44gpM8h>

Etapa Primària

<https://bit.ly/3D3R45w>

Etapa Secundària

<https://bit.ly/44kCbba>

Índex del còmic

La infantesa a Sogorb	4
València. El llibre de 1495	11
Itàlia i la família Borja	20
Vicent, 5 segles després	23

Recursos narratius

Els següents recursos narratius són ideals per a ludificar propostes d'escacs educatius.

Contes La col·lecció *ContEscacs* està dissenyada i planificada per al projecte *Preescacs creatius* (etapa infantil) encara que, també, es pot utilitzar en el primer cicle de primària.

Còmics La col·lecció *Històries d'escacs* està dissenyada i planificada per als nous projectes de *escacs educatius*: *Juga i aprèn* y *Escacs per a tothom*.

1r de primària

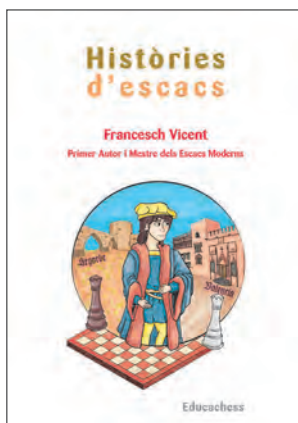
2n de primària

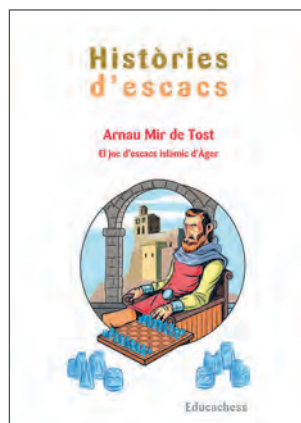
3r de primària

4t de primària

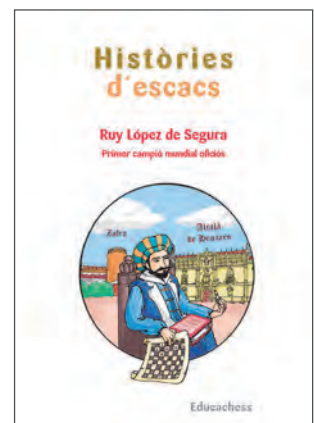
3r cicle de primària
1r cicle de secundària

3r cicle de primària
1r cicle de secundària

3r cicle de primària
1r cicle de secundària

3r cicle de primària
1r cicle de secundària

Històries d'escacs

Aquesta col·lecció de còmics presenta una sèrie d'històries i llegendes escaquístiques, de biografies de campions i campiones d'escacs o de personatges relacionats amb els escacs..., que serveixen de marc narratiu per a ludificar activitats i/o projectes escaquístics.

Així mateix, cada còmic va acompanyat d'activitats multinivell i transversals, en format PDF, perquè puguin ser utilitzades en diferents etapes educatives. A més, aquests PDF descarregables es podran anar actualitzant.

Per tot això, aquests dossiers faciliten la implementació dels escacs educatius en les etapes de primària i secundària perquè fomenten la curiositat, estimulen la imaginació, desenvolupen la creativitat, i també treballen competències lingüístiques, emocionals i sobre valors.

Aquest dossier forma part dels recursos complementaris dels nous projectes: **Juga i aprèn** (1r cicle de primària) i **Escacs per a tothom** (primer llibre, Iniciació 1).

Francesch Vicent

Primer Autor i Mestre dels Escacs Moderns

Aquesta història ocorre a València a la fi del segle XV, quan es combinen l'època dels Reis Catòlics, la Inquisició, l'expulsió dels jueus i l'època dels Borja en els Estats Pontificis.

En aquells temps, el joc dels escacs va evolucionar fins a adoptar les actuals regles del joc. Un dels principals canvis va ser la substitució de l'alferza medieval àrab per l'actual peça de la dama, fet que va donar una gran vitalitat al joc.

Tot això va quedar recopilat pel sogorbí Francesch Vicent en el primer tractat dels escacs moderns, 'Llibre dels jochs partits dels scachs en nom de 100', imprès l'any 1495.

Posteriorment, aquest llibre es va traduir al castellà, a l'italià i a altres idiomes i es va difondre a la resta del món, tot fent que els escacs es convertissin en un joc universal.